

Vapo Oy

Iso-Lehmisuon linnustoselvitys, Vaala

Sisältö

1	JOHDANTO	1
2	LASKENTAMENETELMÄT.....	1
2.1	Muuttolaskenta.....	1
2.2	Pesimälaskenta	2
3	TULOKSET	2
3.1	Muutonaikainen laskenta	2
3.1.1	Linnuston yleiskuvaus	2
3.1.2	Suojelullisesti huomattavat lintulajit	3
3.1.2.1	EU:n lintudirektiivin lajit, EVA-lajit sekä UHEX-lajit.....	3
3.1.2.2	Luonnonsuojelulain 46§ ja 47§:n lintulajit sekä uhanalaiset päiväpetolinnut	4
3.1.3	Linnustollisesti arvokkaimmat alueet	4
3.2	Pesimäaikainen laskenta.....	4
3.2.1	Linnuston yleiskuvaus	4
3.2.2	Suojelullisesti huomattavat lintulajit	4
3.2.2.1	EU:n lintudirektiivin lajit, EVA-lajit sekä UHEX-lajit.....	4
3.2.2.2	Luonnonsuojelulain 46§ ja 47§:n lintulajit sekä uhanalaiset päiväpetolinnut	5
3.2.3	Linnuston suojelupistearvo	6
3.2.4	Laskennan ulkopuoliset havainnot	6
3.2.5	Linnustollisesti arvokkaimmat alueet	6
3.2.6	Linnuston kannalta huomioitavat suojelualueet ja aluerajaukset	6
3.2.7	Aiemmat linnustoselvitykset	6
4	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	7
5	VIITTEET.....	8

Liite 1	Inventointialueen sijainti
Liite 2	Linnustollisesti keskeisimpien alueiden sijoittuminen inventointialueella
Liite 3	Linjalaskennan perustulokset

Juha Kiiski, fil. yo.	Maastotyöt ja raportointi
Juha Parviainen, FM	Raportointi

Yhteystiedot
PL 20, Tutkijantie 2 A
90571 Oulu
puh. 010 33280
sähköposti etunimi.sukunimi@povyry.com

1 JOHDANTO

Iso-Lehmisuo sijaitsee 22 km itään Vaalan keskustasta. Hankealueen pinta-ala on 354 ha. Hankealueen sijainti on esitetty karttaliitteessä 1. Vapo Oy:n toimeksiannosta alueella tehtiin linnustoselvitys keväällä ja kesällä 2009. Tarkoituksena oli selvittää alueen muutonaikainen ja pesimäaikainen linnusto.

Tässä raportissa esitetään muutto- ja pesimälinnustolaskennoissa käytetyt menetelmät, havaittu lajisto, parimäärät ja Iso-Lehmisuon linnustollisesti arvokkaimmat alueet. Inventointialue ja linnustollisesti keskeisimpien alueiden sijainti on esitetty liitteessä 2. Laskentojen perustulokset on esitetty liitteessä 3.

2 LASKENTAMENETELMÄT

2.1 Muuttolaskenta

Iso-Lehmisuon muuttolinnustoa selvitettiin sovelletun pistelaskennan avulla. Menetelmässä noudatettiin pääosin maalintujen pistelaskennan ohjeita (Koskimies ja Väisänen 1988). Iso-Lehmisuon muuttolintulaskennoissa linnustoa havainnoitiin yhteensä 16 havainnointipisteellä, kullakin pisteellä 10 minuutin ajan. Laskennoissa huomioitiin ainoastaan inventointialueella tai sen välittömässä läheisyydessä havaitut linnut.

Laskenta suoritettiin 20.5.2009 klo 4.00-10.00 välisenä aikana. Sää laskenta-ajankohtana vaihteli puolipilvisestä pilviseen, lämpötilan ollessa n. +2- +10 °C ja tuulen vaihdellessa täysin tyynestä n. 6 m/s. Tuulisuus ei merkittävästi haitannut havainnointia. Noin tunnin ajan, tuulen ollessa voimakkaimmillaan, lintujen aktiivisuus oli vähäisempää kuin laskennan alussa ja lopussa.

Muutonaikaislaskennoissa käytettiin maalinnuston pistelaskennan sovellusta. Maalintujen pistelaskentaa käytetään pääasiassa pesimäaikaisen linnuston seurantaan. Menetelmällä voidaan tutkia lintukantojen vuosittaisia muutoksia, biotooppien välisiä eroja ja eri lajien tiheyttä (Koskimies ja Väisänen 1988). Menetelmä ei anna todenmukaista kuvaa eri lajien runsaussuhteista, johtuen lajien erilaisesta havaittavuudesta. Pistelaskennan pääperiaatteena on havainnoida lintuja vakioiduilla seurantapisteillä vakioidun ajan (menetelmästä tarkemmin Koskimies ja Väisänen 1988).

Vaikka pistelaskenta onkin tarkoitettu pesimäaikaisen linnuston selvittämiseen, soveltuu menetelmä myös muutonaikaisen lajiston tutkimiseen (Turveteollisuusliitto ry 2002). Seurantapisteet pyrittiin valitsemaan siten, että pisteeltä olisi hyvä näkyvyys ympäristöön ja seurantapisteitä olisi kattavasti koko inventointialueella. Yhden seurantapisteiden havainnointiajaksi valittiin 10 minuuttia. Havainnoinnin aikana kirjattiin ylös kaikki inventointialueella havaitut linnut. Muuttolaskennoissa huomioitiin kaikki havaittavat lintulajit. Seurantapisteiden välillä pyrittiin välttämään lintuyksilöiden laskemista useampaan kertaan. Käytännössä päällekkäisyyden estäminen yksittäisten lintujen kohdalla on hankalaa ja tämä seikka sisältääkin virhelähteen aineistossa. Havainnoinnin tulokset esitetään yksilömäärinä.

Kertaluonteinen muutontarkkailu ei anna kattavaa kuvaa alueella muutonaikana tavattavasta lajistosta ja yksilömääristä. Eri muuttolintulajit muuttavat eri aikaan ja osalla lajeista päämuutto on nopea tapahtuma, kun taas toisilla lajeilla muutto ajoittuu pidemmälle ajanjaksolle. Lisäksi vuodenajan eteneminen ja laskenta-ajankohtana vallitseva sää vaikuttavat tuloksiin.

2.2 Pesimälaskenta

Iso-Lehmisuon pesimäaikaisen linnuston selvittämiseen käytettiin linjalaskentaa. Linjalaskennoissa noudatettiin linnustoseurannan havainnointiohjeita (Koskimies ja Väisänen 1988). Pesimälinnuston linjalaskenta suoritettiin 23.6.2009 klo 4.00-8.30. Laskennan aikana sää oli hyvä; n. +5-15 °C, puolipilvinen ja tyyni.

Linjalaskenta antaa yleiskuvan alueen linnustosta ja lajien runsaussuhteista. Menetelmän tuloksena ei ole absoluuttiset vaan suhteelliset parimäärät. Menetelmän etuna on sen tehokkuus: linjalaskennalla voidaan samassa ajassa selvittää laajempia alueita kuin esim. kartoituslaskennalla.

Laskentalinja pyrittiin kulkemaan inventointialueen eri biotoopeilla samassa suhteessa kuin niitä alueella esiintyy. Kahlaajista pikkukuovin kohdalla kaikki tavatut aikuiset yksilöt tulkittiin pariksi, laskennan myöhäisen ajankohdan vuoksi.

Linjalaskennan parimäärien perusteella laskettiin inventointialueen lajikohtaiset minimi- ja maksimiparimääräarviot sekä suojeluarpisteet. Minimi- ja maksimiparimäärät on laskettu Rytkönen ym. (2003) mukaan, lukuun ottamatta lajikohtaisia kuuluvuuskertoimia. Kuuluvuuskertoimina on käytetty Väisänen ym. (1998) esittämiä arvoja. Lajikohtaiset suojeluarpisteet on laskettu Asanti ym. (2003) mukaan. Lajin suojelupistearvoon vaikuttaa lajin uusiutumiskyvyttömyys, lajin uhanalaisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa sekä lajin lisääntyvän kannan koko Suomessa.

Yhden laskentakerran menetelmällä ei välttämättä havaita kaikkia alueella esiintyviä lintuyksilöitä tai -lajeja niiden satunnaisen liikkumisen sekä olosuhteiden vaikutusten takia. Etenkin rimmikkoisten alueiden suojaisempien osien lintuja linjalaskenta tavoittaa huonohkosti. Sitä vastoin välipintaisilla nevoilla esiintyvä lajisto voidaan olettaa olevan hyvin edustettuna. Linjalaskennassa yhden laskentakerran teho on n. 60-70 % (mm. Rajasärkkä & Virolainen 1994, Koskimies ja Väisänen 1988). Kattavamman ja yksityiskohtaisemman tiedon saamiseksi tulisi laskentakertoja olla mielellään vähintään kaksi (Turveteollisuusliitto ry 2002). Yhden laskentakerran menetelmällä saadaan pienialaisilla ja erityisesti avoimilla soilla kuitenkin lajistosta ja parimääristä riittävä yleiskuva.

3 TULOKSET

3.1 Muutonaikainen laskenta

3.1.1 Linnuston yleiskuvaus

Muutonaikaisessa pistelaskennassa tavattiin yhteensä 31 lajia ja 131 yksilöä. Muutonaikaislaskennassa varsinaisia suolajeja tavattiin kahdeksan, suolajien yhteisyksilömäärän ollessa 76. Laskennan runsaimmat lajit olivat kaikki suolajeja; suokukko (*Philomachus pugnax*) 17 yksilöä, pikkukuovi (*Numenius phaeopus*) ja niittykirvinen (*Anthus pratensis*) 13 yksilöä sekä liro (*Tringa glareola*) 12 yksilöä (liite 3). Muiden lajiryhmien yksilömäärät alueella jäivät pieniksi.

Noin puolet tavatuista varpuslinnuista havaittiin varsinaisen inventointialueen ulkopuolisissa reunametsissä. Kapustarintaa (*Pluvialis apricaria*), pikkukuovia, niittykivistä ja keltavästäräkkiä (*Motacilla flava*) tavattiin melko tasaisesti ympäri inventointialuetta. Muun lajiston esiintyminen keskittyi pääasiassa suon rimpisimmille osille. Näillä tavattiin mm. kaikki suokukot, töyhtöhyypät (*Vanellus vanellus*) sekä valtaosa muistakin kahlaajista.

Muutonaikaisen laskennan tuloksiksi lajikohtaiset yksilömäärät jäivät pienehköiksi. Muutonaikaisen pistelaskennan tulokset ovat melko yhtenevät edellä esitettyjen pesimäaikaisen laskennan tulosten kanssa. Muutonaikaisessa laskennassa suuri osa havainnoista olikin

tulkittavissa jo pesintänsä aloittaneiksi lintupareiksi. Selkeästi tai mahdollisesti muuttavia lintuja havainnoista oli vain pieni osa. Muuttaviksi voitiin tulkita isokuovit, osa töyhtöhyypistä, osa lokkilinnuista sekä mahdollisesti osa suokukoista. Myös kurjet ovat saattaneet olla kierteleviä, sillä pesimälaskennoissa niitä ei tavattu. Sitä vastoin suuri osa kahlaajista tehdyistä havainnoista viittasi pesintään.

3.1.2 Suojellisesti huomattavat lintulajit

3.1.2.1 EU:n lintudirektiivin lajit, EVA-lajit sekä UHEX-lajit

Suon muutonaikaislaskennoissa havaittiin yhteensä 11 EU:n lintudirektiiviin kuuluvaa lajia, viisi kansallisessa uhanalaisluokittelussa (Rassi ym. 2001) silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltua lajia, seitsemän Suomen erityisvastuulajia (EVA) sekä kolme alueellisesti uhanalaista lajia (taulukko 1).

Taulukko 1. Iso-Lehmisuon muutonaikaislaskennoissa havaitut suojellisesti merkittävät lajit, suojellinen asema ja havaitut yksilömäärät.

Laji	Tieteellinen nimi	Suojellinen asema				Havaittu yksilömäärä yhteensä
		EU:n lintudirektiivi	Suomi	EVA	Alueellinen uhanalaisuus	
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	x		x		4
Teeri	<i>Tetrao tetrix</i>	x	NT	x		2
Kaakkuri	<i>Gavia stellata</i>	x	NT			1
Sinisuohaukka	<i>Circus cyaneus</i>	x	NT			1
Kurki	<i>Grus grus</i>	x				5
Kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>	x				7
Suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>	x	NT			17
Pikkukuovi	<i>Numenius phaeopus</i>			x	x	13
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>			x		5
Valkoviklo	<i>Tringa nebularia</i>			x		6
Liro	<i>Tringa glareola</i>	x		x	x	12
Pikkulokki	<i>Larus minutus</i>	x		x		2
Lapintiira	<i>Sterna paradisaea</i>	x				1
Käki	<i>Cuculus canorus</i>		NT			3
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	x				1
Keltävästäräkki	<i>Motacilla flava</i>				x	9
Suojellisesti merkittävät lajit		11	5	7	3	82
Kaikki lajit						131

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) tavattiin yhden parin voimin sekä Iso-Lehmisuon itäosan että länsiosan rimmikoilta. Kurkia (*Grus grus*) tavattiin niin ikään sekä itä- että länsiosalta. Sinisuohaukkakoiras (*Circus cyaneus*) havaittiin itäisen osan etelä laidalla. Kaakkuri (*Gavia stellata*) havaittiin laskeutumisaikeissa suon itäosan rimmille. Itäosalla havaittiin lisäksi kaksi soidintavaa teertä (*Tetrao tetrix*).

Länsiosan reunametsässä havaittiin palokärki (*Dryocopus martius*).

Suokukkoja tavattiin suon rimpisimmiltä osilta. Osa havainnoista koskee soidintavia ja yksinäisiä lintuja, mutta havaintoihin sisältyy myös seitsemän linnun, mahdollisesti muuttomatkalla ollut, parvi. Rimmiltä tavattiin myös hetken paikallisina lapintiira (*Sterna paradisaea*) ja pikkulokkeja (*Larus minutus*).

3.1.2.2 Luonnonsuojelulain 46§ ja 47§:n lintulajit sekä uhanalaiset päiväpetolinnut

Muutonaikaislaskennoissa ei tavattu luonnonsuojelulain mukaisia lajeja. Suolla havaittiin silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltu sinisuohaukka.

3.1.3 Linnustollisesti arvokkaimmat alueet

Muutonaikaislaskennan perusteella Iso-Lehmisuon linnustollisesti arvokkaimmat osat ovat suon rimmikot ja niiden ympäristö. Kahlaajista, laulujoutsenesta ja lokkilinnuista tehdyt havainnot keskittyivät rimmikoille. Muilla osilla suota lajeja ja yksilöitä esiintyi tasaisemmin.

3.2 Pesimäaikainen laskenta

3.2.1 Linnuston yleiskuvaus

Iso-Lehmisuon pesimälaskennoissa tavattiin yhteensä 29 lajia ja 152 lintuparia (liite 3). Varsinaisia suolajeja (Väisänen ym. 1998 mukaan) havaittiin yhteensä 7. Myös kapustarinnan pesintä keskittyy eteläisessä Suomessa soille. Suolajien ja kapustarinnan yhteisparimäärä oli 76. Alueen runsaimmat lajit olivat niittykirvinen, pikkukuovi ja liron, jotka kaikki ovat suolajeja. Niittykirvisen laskennallinen minimitiheys alueella on 14,9 paria/km². Pohjanmaan avosoilla niittykirvisiä elää tavallisesti 20-30 paria/km² (Väisänen ym. 1998), joten alueen niittykirvistiheys on alhaisempi kuin alueen avosoilla keskimäärin. Sitä vastoin pikkukuovin ja liron laskennalliset minimitiheydet Iso-Lehmisuolla ovat keskimääräistä korkeammat. Pikkukuovin minimitiheys alueella on 4,5 paria/km², kun lajin tiheys atlaskartoituksen mukaan (Väisänen ym. 1998) nevoilla koko maassa 80-luvulla on ollut 1-3 paria/km². Liron minimitiheys on 6,9 paria/km², kun samaisen atlaskartoituksen tietojen mukaan Pohjanmaan aapasoilla liron tiheys on tavallisesti n. 5 paria/km².

Suolajien laskennallinen minimitiheys inventointialueella on 46 paria/km² ja kahlaajien minimitiheys 18 paria/km².

Suurin osa Iso-Lehmisuon pesimälaskennoissa tavatuista lajeista ja lintuyksilöistä tavattiin inventointialueelta. Suolajien esiintyminen painottui alueen rimpisille osille ja niiden reunoille, vaikkakin esim. pikkukuovia tavattiin tasaisesti koko alueella. Samoin alueella tavatut lokki- ja sorsalinnut tavattiin suon rimmiltä.

Ylilentäviä käpylintuja alueella havaittiin runsaasti.

3.2.2 Suojelullisesti huomattavat lintulajit

3.2.2.1 EU:n lintudirektiivin lajit, EVA-lajit sekä UHEX-lajit

Iso-Lehmisuon linjalaskennoissa tavattiin yhteensä 15 suojelullisen aseman omaavaa lajia (taulukko 2). Näistä leppälintu (*Phoenicurus phoenicurus*) ja palokärki havaittiin rajauksen ulkopuolisilta kankailta. EU:n lintudirektiiviin sisältyviä lajeja tavattiin yhteensä kuusi, Suomen erityisvastuulajeja kuusi ja Suomen uhanalaisuusluokituksen mukaisia lajeja niin ikään kuusi. Kaikki uhanalaisuusluokituksen mukaiset lajit ovat silmälläpidettäviä (NT). Lisäksi neljä lajia on luokiteltu alueellisesti uhanalaisiksi.

Taulukko 2. Iso-Lehmisuon pesimäaikaisessa linjalaskennassa havaitut suojellisesti merkittävät lajit, suojellinen asema, havaittu parimäärä ja suojelupisteet. NT = silmälläpidettävä (Rassi ym. 2001). Varsinaiset suolajit (Väisänen ym. 1998 mukaan) alleviivattu.

		Suojelullinen asema					
Laji	Tieteellinen nimi	EU:n lintudirektiivi	Suomi	EVA	Alueellinen uhanalaisuus	Havaittu parimäärä yhteensä	Suojelu- pisteet
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	x		x		2	5,58
Tavi	<i>Anas crecca</i>			x		2	0,28
<u>Sinisuohaukka</u>	<i>Circus cyaneus</i>	x	NT			1	6,21
Tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>		NT			1	3,30
Kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>	x				5	4,38
Suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>	x	NT			2	8,09
<u>Pikkukuovi</u>	<i>Numenius phaeopus</i>			x	x	17	7,93
<u>Valkoviklo</u>	<i>Tringa nebularia</i>			x		7	4,52
<u>Liro</u>	<i>Tringa glareola</i>	x		x	x	14	5,30
Käki	<i>Cuculus canorus</i>		NT			4	2,57
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	x				1	0,77
<u>Keltavästäräkki</u>	<i>Motacilla flava</i>				x	11	1,90
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>			x		3	0,24
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>		NT			1	0,90
<u>Isolepinkäinen</u>	<i>Lanius excubitor</i>		NT		x	1	4,01
Suoje l l is est ä merkittävät lajit		6	6	6	4	72	55,98
Kaikki lajit						152	61,89

Laulujoutsen tavattiin itäosan rimmikolta, jossa parilla oli pesäkumpu. Pesintää tai sen onnistumista ei kyetty kuitenkaan varmistamaan. Lisäksi yksinäinen lintu tavattiin länsiosan rimmikoilta hetkellisesti paikallisena. Lintu saapui läheisen Matkalammen suunnasta, eikä kyseinen pari pesi selvitysalueella.

Tavipoikue (*Anas crecca*) ja kaksi naarasta tavattiin itäosan rimmikon keskeltä. Lisäksi länsiosan rimmillä tavattiin hetkellisesti paikallisena koirastaveista koostuva parvi (5 yksilöä), jota ei ole huomioitu parimääräarvioissa.

Suokukkoa tavattiin sekä itä- että länsiosan rimmiltä. Valkoviklon (*Tringa nebularia*) esiintyminen painottui alueen rimprien reunoille. Liroa tavattiin hieman tasaisemmin koko alueelta. Itäosan eteläosassa tavattiin pienellä alueella useita varoittelevia liroja.

Sinisuohaukan pesintää alueella ei kyetty varmistamaan, vaikka laskennoissa tavattiin saalistava naaras. Iso-Lehmisuon reunoilta löytyy lajille pesimäympäristöksi soveliaita rämeitä. Tuulihaukan (*Falco tinnunculus*) pesiminen alueella jäi niin ikään varmentamatta. Länsiosan rimmikoilla tavattiin kuitenkin sekä naaras että koiras ja on todennäköistä, että laji pesii alueella. Mahdollisia lajin pesäpuita ei selvityksen yhteydessä erikseen etsitty. Isolepinkäispari (*Lanius excubitor*) tavattiin varoittelevana länsiosan hakkuulta, kivennäismaan rajalta.

3.2.2.2 Luonnonsuojelulain 46§ ja 47§:n lintulajit sekä uhanalaiset päiväpetolinnut

Metsähallitukselta tarkistettiin tiedossa olevien uhanalaisten petolintujen reviirit alueella (petovastaava Tuomo Ollila, 9.9.2009). Näiden tietojen mukaan maakotka (*Aquila chrysaetos*) pesii n. 3,5 km:n päässä Iso-Lehmisuon hankealueesta. Maakotka kuuluu EU:n lintudirektiivilajeihin, on luokiteltu vaarantuneeksi lajiksi (VU), on erityisesti suojeltava laji sekä alueellisesti uhanalainen.

Pesimäajan linjalaskennoissa ei tavattu luonnonsuojelulain mukaisia lajeja.

3.2.3 Linnuston suojelupistearvo

Pesimääjan laskennan perusteella Iso-Lehmisuon suojelupistearvo on 61,89, mikä on esim. maakunnallisesti korkea. Suojelullisesti merkittävien lajien suojelupistearvo on 55,98 eli 90 % kokonaispistemäärästä. Suojelupistearvoa kohottaa eniten suokukon ja laulujoutsenen esiintyminen alueella sekä pikkukuovin korkea parimäärä.

Alueen linnusto on erityisesti suolajistoltaan monipuolinen kokonaisuus. Kahlaajien tiheys alueella on korkea ja suolla esiintyy pohjoisen Suomen vaateliaampiin suolajeihin kuuluva suokukko.

3.2.4 Laskennan ulkopuoliset havainnot

Pesimälaskennan jälkeen alueella tehtiin erillisiä havaintoja, jotka eivät sisälly tuloksiin. Itäosan rimmikoilla havaittiin jouhisorsanaaras (*Anas acuta*) sekä törmäpääskyjä. Lisäksi Iso-Lehmisuon itäpuolella havaittiin maakotka. Lisäksi suolta löydettiin muuttolaskennassa kaksi syödyksi tullutta riekkoa (*Lagopus lagopus*).

3.2.5 Linnustollisesti arvokkaimmat alueet

Iso-Lehmisuon linnustollisesti arvokkaimmat alueet on esitetty liitteessä 2. Suon arvokkaimmat alueet sijoittuvat itä- ja länsiosien rimmikoille ja niiden välittömään läheisyyteen. Nämä alueet ovat monen kahlaajalajin pesimä- ja poikueympäristöä. Pikkukuovia ja kapustarintaa lukuunottamatta kahlaajien esiintyminen keskittyi rimmikkoalueille. Pikkukuovin ja kapustarinnan esiintyminen alueella on selvästi muita kahlaajalajeja tasaisemmin jakautunutta.

Itäpuolen rimmikkoalueella tavattiin laulujoutsenen ja tavin ohella mm. kalalokki, harmaalokki, suokukko, valkoviklo, liro, pikkukuovi sekä laskentojen ulkopuolella havaittu jouhisorsa. Länsipuolen rimmikkoalueella tavattiin mm. suokukko, valkoviklo, liro, pikkukuovi, kapustarinta sekä tuulihaukka.

Alueen reunametsien lajisto koostuu laskentatulosten perusteella pitkälti tavallisista metsän yleislajeista ja havumetsälajeista.

3.2.6 Linnuston kannalta huomioitavat suojelualueet ja aluerajaukset

Valtion ympäristöhallinnon Oiva-tietokannan (2009) mukaan Iso-Lehmisuon selvitysalueella ei ole Natura 2000 –alueverkostoon kuuluvia kohteita, suojelualueita tai suojeluohjelmiin kuuluvia kohteita.

Selvitysalueen läheisyydessä ei sijaitse kansallisesti tai kansainvälisesti arvokkaita lintualueita (FINIBA- ja IBA-alueet) (BirdLife Suomi 2009).

Kainuun maakuntakaavassa Iso-Lehmisuon alueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei ole sijoitettu kaavamerkintöjä (Kainuun liitto 2009).

3.2.7 Aiemmat linnustaselvitykset

Iso-Lehmisuolla on tehty pesimälinnustoa koskeva selvitys vuonna 1999 (Jokela ym. 1999). Tuolloin linnustoa selvitettiin kahden käyntikerran kartoituslaskennalla 27.5-19.6 välisenä aikana.

Vuoden 1999 laskennoista ei ollut saatavissa täydellisiä parimääräkohtaisia kokonaistuloksia. Laskennoissa tavattiin tuolloin kuitenkin yhteensä 32 lajia, joista kahlaajalajeja oli seitsemän. Kahlaajien tiheys oli 16 paria/km² ja niittykirvistiheys 12 paria /km². EU:n direktiivilajeihin kuuluvia lajeja tavattiin yhdeksän lajia, Suomen erityisvastuulajeja seitsemän ja

uhanalaisluokittelussa silmälläpidettäviä (NT) lajeja kolme. Alueella tavatut suojelullisesti merkittävät lajit tuolloin olivat kaakkuri, laulujoutsen, sinisuohaukka, tuulihaukka, kurki, metso, kapustarinta, liro, valkoviklo, suokukko, selkälokki, suopöllö ja hiiripöllö. Soidensuojelun

perusohjelman (Maa- ja metsätalousministeriön soidensuojeluntyöryhmä 1977) mukaisia suolajeja alueelta löytyi 19. Rimmikkoiset alueet oli arvioitu linnustollisesti arvokkaimmaksi osaksi suosta.

Niin kahlaajien kuin niittykirvisten tiheyskin oli noussut hieman kymmenen vuoden takaisiin tiheyksiin verrattuna. Kahlaajalajisto on työtyöhyppää lukuun ottamatta pysynyt samana. Vuoden 1999 laskentojen suojelullisesti merkittävistä lajeista metsoa, niittysuohaukkaa, selkälokkia, suopöllöä ja hiiripöllöä ei tavattu vuoden 2009 selvityksessä. Vuoden 2009 vastaavista lajeista ei 1999 tavattu isolepinkäistä, palokärkeä ja sinisuohaukkaa.

Verrattuna vuoden 1999 laskentojen tuloksiin, voidaan Iso-Lehmisuon linnuston olevan melko vähän muuttunut niin lajistoltaan kuin linnustolliselta arvoltaankin. Myös linnustollisesti tärkeimmät osat ovat pysyneet alueella samoina.

4

YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Iso-Lehmisuon muutto- ja pesimälinnustoa selvitettiin piste- ja linjalaskennalla touko-kesäkuussa v. 2009.

Iso-Lehmisuon rimpisillä ja avoimilla osilla tavataan monipuolista muutonaikaislajistoa. Muuttolaskennassa tavattiin kahdeksan lintudirektiiviin kuuluvaa lajia, kuusi Suomen erityisvastuulajia ja kolme silmälläpidettäväksi luokiteltua lajia.

Iso-Lehmisuon pesimälinnustossa ovat hyvin edustettuina varsinainen suolajisto sekä muu soita pesimäympäristönään käyttävä lajisto. Pesimäajan laskennassa tavattiin yhteensä kahdeksan varsinaista suolajia. Alueella esiintyy useita suojelullisesti merkittäviä lajeja; kuusi lintudirektiivilajia, kuusi Suomen erityisvastuulajia ja kuusi silmälläpidettäväksi luokiteltavaa lajia.

Iso-Lehmisuon pesimälinnuston suojelupistearvo (61,89) on keskimääräistä korkeampi verrattaessa sitä vastaavan tyyppisiin ja kokoihin soihin esimerkiksi maakunnallisesti.

Alueen linnustollista arvoa nostaa joutsenen ja suokukon esiintyminen suolla. Kahlaajatiheys alueella on melko korkea. Pesimälaskennoissa tavattiin soidensuojelun perusohjelman (Maa- ja metsätalousministeriön soidensuojeluntyöryhmä 1977) mukaisia suolintulajeja yhteensä 17. Soidensuojelun perusohjelman mukaisen luokituksen perusteella Iso-Lehmisuo on linnustonsa puolesta maakunnallisesti merkittävä suo (15-21 lajia). On kuitenkin huomattava, että Iso-Lehmisuon suolajien määrään ei sisälly alueella tavattuja teettä, riekkoa ja jouhisorsaa.

Linnustollisesti arvokkaimmat osat ovat molempien laskentakertojen havaintojen perusteella suon rimmikot ja niiden ympäristö. Näille keskittyivät niin kahlaajista, loppilinnuista kuin sorsalinnuistakin tehdyt havainnot.

VIITTEET

Asanti, T., Gustafsson, E., Hongell, H., Hottola, P., Mikkola-Roos., Osara, M., Ylimaunu, J. ja Yrjölä, R. 2003: Kosteikkojen linnuston suojeluarvo. Suomen ympäristö 596. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

BirdLife Suomi r.y. 2009: FINIBA- ja IBA-alueet. – www.birdlife.fi

Jokela, J., Lammi, E. & Lampila, P. 1999: Vaalan Ison Lehmisuon pesimälinnusto 1999. – Biologitoimisto Jari Venetvaara Ky.

Kainuun liitto 2009: Kainuun maakuntakaava. Internet-sivut osoitteessa: http://maakunta.kainuu.fi/maakuntakaava_2020

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988. Linnustoseurannan havainnointiohjeet. Helsingin yliopiston eläinmuseo. Helsinki.

Maa- ja metsätalousministeriön soidensuojelun työryhmä 1977: Soidensuojelun perusohjelma. Komiteanmietintö 1977:48. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki. 47 s.

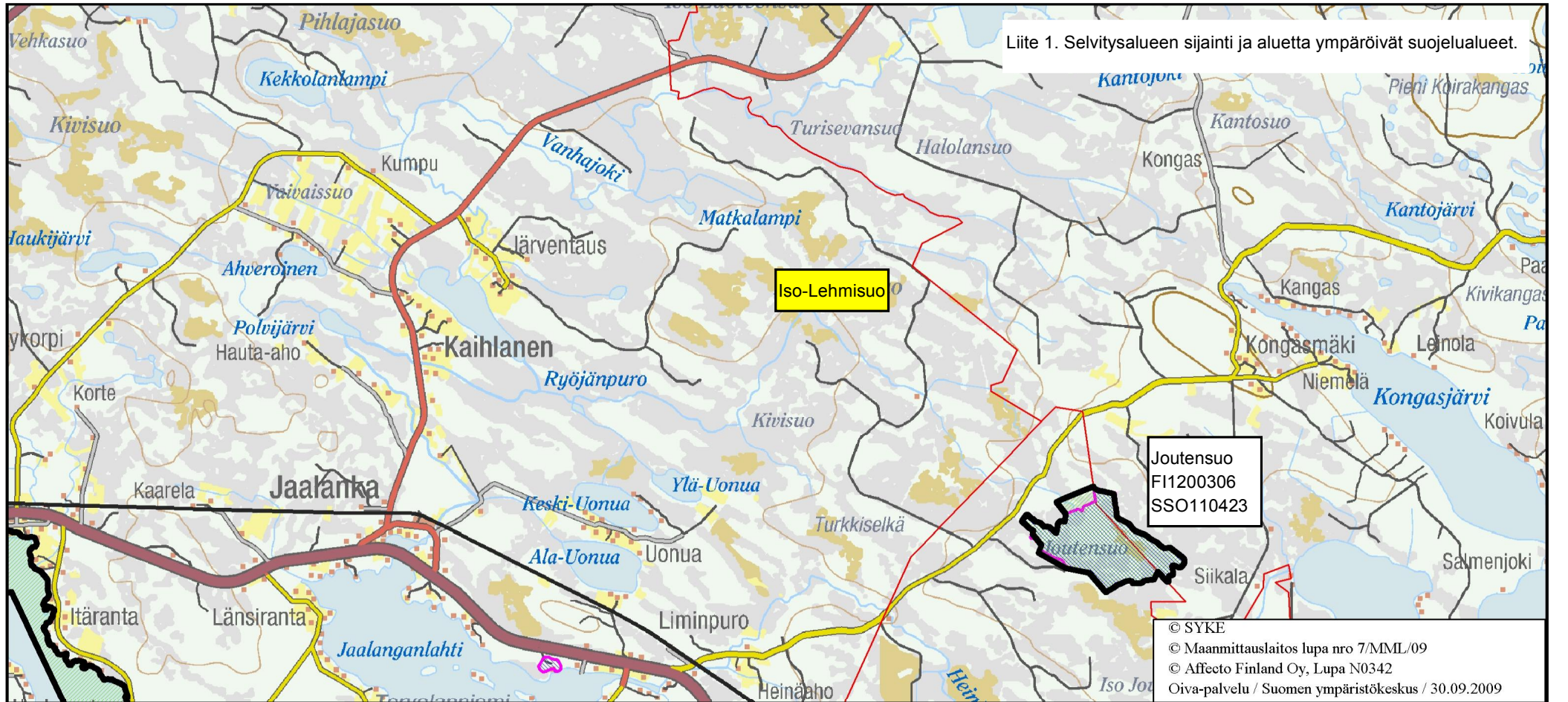
Rajasärkkä, A. & Virolainen, E. 1994. Satatuhatta maalintuparia Pohjois-Pohjanmaan suojelusoilla. Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys r.y. Aureola, No 2. 1994.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001. Suomen lajien uhanalaisuus 2000. - Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki, 432 s.

Rytkönen, S., Leppäjarvi, M., Rajasärkkä, A., Siekkinen, J. & Välimäki, P. 2003. Maaelämistön tuntemus ja ekologia. Biologian laitoksen monisteita 3/2003. Oulun yliopisto.

Turveteollisuusliitto ry. 2002: Turvetuotannon ympäristövaikutusten arviointi. Ohjeita turvetuotannon luonto- ja naapuruussuhdevaikutusten arvioimiseksi.

Väisänen, R.A., Lammi, E., Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. - Otavan kirjapaino, Keuruu.

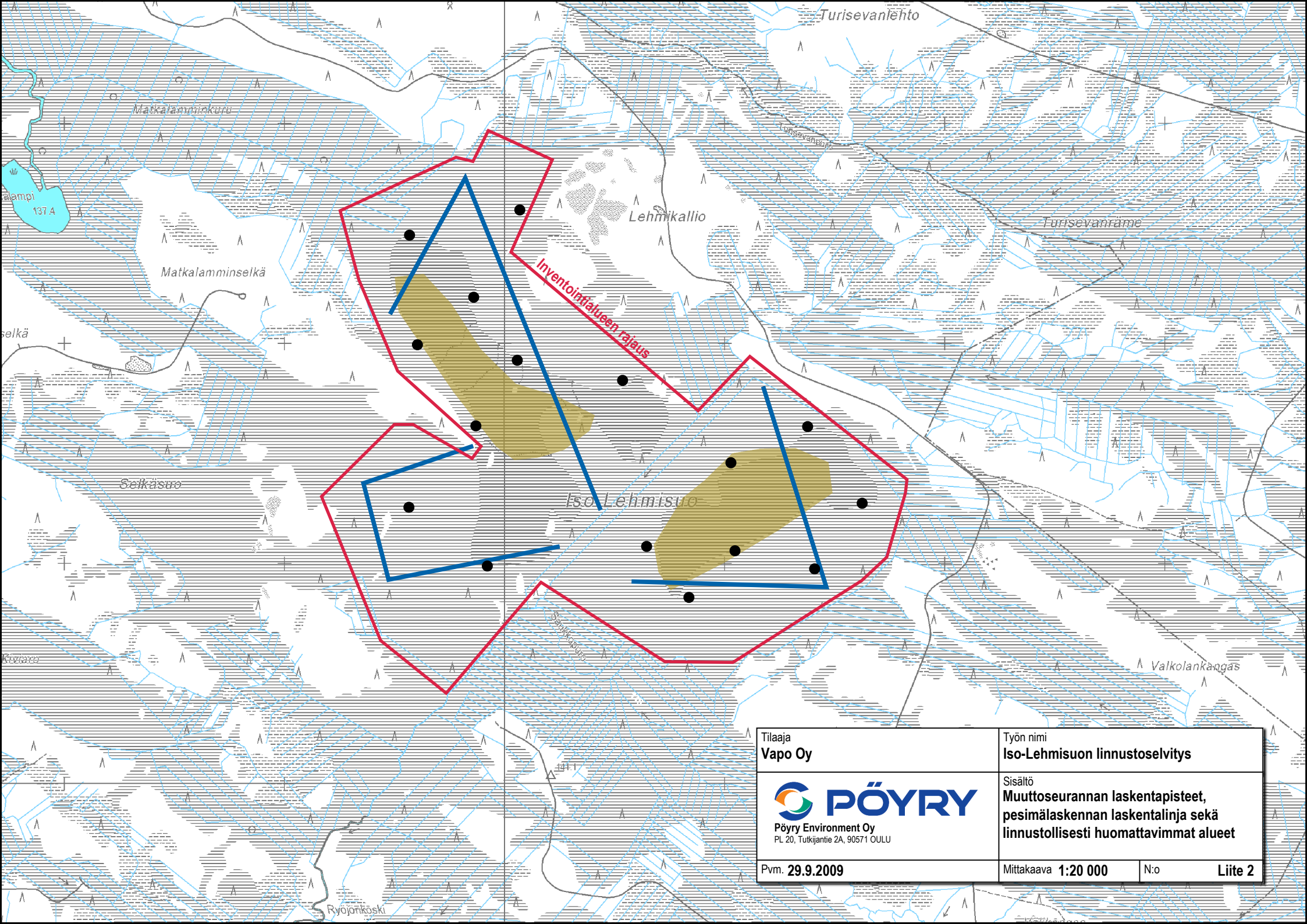
Mittakaava 1:100000

Koordinaattijärjestelmä: KKJ-yk

Nurkkapisteen koordinaatit: 7158758:3500743 - 7171258:3528243

- Ympäristökeskusrajat
- Kuntarajat
- Soidensuojeluohjelma
- Natura2000 kohteet

Tilaaaja Vapo Oy	Työn nimi Iso-Lehmisuo linnustoselvitys	
 Pöyry Environment Oy PL 20, Tutkijantie 2A, 90571 OULU	Sisältö Muuttoseurannan laskentapisteet, pesimälaskennan laskentalinja sekä linnustollisesti huomattavimmat alueet	
	Mittakaava 1:20 000	N:o Liite 2
Pvm. 29.9.2009		

Muutonaikaisen pistelaskennan perustulokset Iso-Lehmisuolla 20.5.2009.

Laji	Tieteellinen nimi	Suojelullinen asema				Havaittu yksilömäärä yhteensä
		EU:n lintudirektiivi	Suomi	EVA	Alueellinen uhanalaisuus	
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	x		x		4
Teeri	<i>Tetrao tetrix</i>	x	NT	x		2
Kaakkuri	<i>Gavia stellata</i>	x	NT			1
Sinisuhaukka	<i>Circus cyaneus</i>	x	NT			1
Kurki	<i>Grus grus</i>	x				5
Kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>	x				7
Töyhtöhyppä	<i>Vanellus vanellus</i>					7
Suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>	x	NT			17
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>					2
Pikkukuovi	<i>Numenius phaeopus</i>			x	x	13
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>			x		5
Valkoviklo	<i>Tringa nebularia</i>			x		6
Liro	<i>Tringa glareola</i>	x		x	x	12
Pikkulokki	<i>Larus minutus</i>	x		x		2
Kalalokki	<i>Larus canus</i>					3
Harmaalokki	<i>Larus argentatus</i>					1
Lapintiira	<i>Sterna paradisaea</i>	x				1
Käki	<i>Cuculus canorus</i>		NT			3
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	x				1
Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>					13
Keltävästäräkki	<i>Motacilla flava</i>				x	9
Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>					2
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>					1
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>					2
Harmaasieppo	<i>Muscicapa striata</i>					3
Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>					1
Korppi	<i>Corvus corax</i>					1
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>					2
Järripeippo	<i>Fringilla montifringilla</i>					1
Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>					2
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>					1
Suojelullisesti merkittävät lajit		11	5	7	3	82
Kaikki lajit						131

Pesimäaikaisen pistelaskennan perustulokset Iso-Lehmisuolla 23.6.2009. . Taulukossa esitetty linjalaskennoissa tavatut lajit, suojellinen asema, havaittu yhteisparimäärä, lajikohtaiset suojelupistearvot (Asanti ym. 2003), inventointialueen minimi- ja maksimiparimääräarviot, lajikohtaiset laskennalliset tiheydet ja Iso-Lehmisuon linnuston suojelliset arvot. Minimi- ja maksimiparimäärät laskettu Rytkönen ym. 2003 mukaan.

Laji	Tieteellinen nimi	Suojellinen asema				Havaittu parimäärä yhteensä	Suojelupistearvo			Tiheys (paria / km ²)	Suojelupisteet
		EU:n lintudir.	Suomi	EVA	Al. uhan.			Min.	Max.		
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	x		x		2	5,00	1	1	0,56	5,58
Tavi	<i>Anas crecca</i>			x		2	0,25	1	1	0,56	0,28
Sinisuohtaukka	<i>Circus cyaneus</i>	x	NT			1	5,20	1	2	0,28	6,21
Tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>		NT			1	2,88	1	2	0,28	3,30
Kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>	x				5	0,92	9	13	1,41	4,38
Suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>	x	NT			2	2,20	6	10	0,56	8,09
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>					1	0,40	1	2	0,28	0,44
Pikkukuovi	<i>Numenius phaeopus</i>			x	x	17	1,04	18	25	4,80	7,93
Valkoviklo	<i>Tringa nebularia</i>			x		7	1,38	5	8	1,98	4,52
Liro	<i>Tringa glareola</i>	x		x	x	14	0,54	26	39	3,95	5,30
Kalalokki	<i>Larus canus</i>					2	0,52	1	1	0,56	0,58
Harmaalokki	<i>Larus argentatus</i>					1	0,60	1	1	0,28	0,41
Käki	<i>Cuculus canorus</i>		NT			4	2,00	1	2	1,13	2,57
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	x				1	1,00	1	1	0,28	0,77
Metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>					11	0,07	4	6	3,11	0,18
Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>					18	0,13	61	91	5,08	2,30
Keltävästäräkki	<i>Motacilla flava</i>				x	11	0,13	46	74	3,11	1,90
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>			x		3	0,12	3	4	0,85	0,24
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>		NT			1	0,36	4	6	0,28	0,90
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>					1	0,10	3	4	0,28	0,20
Hernekerttu	<i>Sylvia curruca</i>					1	0,11	3	4	0,28	0,21
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>					13	0,05	4	6	3,67	0,13
Isolepinkäinen	<i>Lanius excubitor</i>		NT		x	1	2,25	2	3	0,28	4,01
Varis	<i>Corvus corone</i>					2	0,27	2	2	0,56	0,40
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>					8	0,07	4	5	2,26	0,17
Järripeippo	<i>Fringilla montifringilla</i>					2	0,07	3	4	0,56	0,14
Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>					3	0,06	3	4	0,85	0,12
Käpylintulaji	<i>Loxia sp.</i>					14	-	3	4	3,95	-
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>					3	0,13	9	14	0,85	0,63
Suojellisesti merkittävät lajit		6	6	6	4	72		125	191	20,31	55,98
Kaikki lajit						152		227	339	42,88	61,89